

Guia docent de l'assignatura "Fonaments educatius de la logopèdia"

2011/2012

Codi: 101702

Crèdits ECTS: 9

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	828 Graduat en Logopèdia	FB	1	2

Contacte

Nom : Montserrat Perez Ventayol

Email : Montserrat.Perez.Ventayol@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És imprescindible un bon domini del català oral i escrit i del castellà per tal de poder realitzar les activitats que es proposen així com de les eines d'informàtica bàsiques.

Objectius i contextualització

Aquesta assignatura proporciona coneixements sobre els processos d'ensenyament- aprenentatge de la llengua oral i la llengua escrita en l'àmbit escolar. Un dels camps possibles d'actuació del logopeda són els centres educatius; per tant, es considera imprescindible oferir una primera panoràmica sobre els fonaments teòrics i les metodologies didàctiques d'intervenció dels processos d'adquisició i producció de la llengua oral i la llengua escrita.

Al finalitzar l'assignatura l'alumne serà capaç de:

- Conèixer els fonaments teòrics i els processos d'adquisició i producció de la llengua oral i la llengua escrita en l'àmbit escolar.
- Conèixer la literatura infantil i adquirir criteris per analitzar-la, valorar-la i aprendre a formar lectors.
- Analitzar i valorar els processos d'escriptura i lectura en l'etapa dels primers aprenentatges de la llengua escrita.
- Aplicar les estratègies adequades que donen suport al procés d'adquisició i producció de la llengua oral i escrita.
- Saber analitzar críticament materials escolars -també en suport informàtic i en qualsevol altre- de manera que se sàpiguen diferenciar les propostes mecàniques de les que promouen aprenentatge i l'adequació a cada necessitat.
- Entendre que aprendre llengua està intrínsecament relacionat amb qualsevol altre aprenentatge del seu currículum.
- Ser capaç d'integrar els diversos sabers que incideixen en els processos d'adquisició de la llengua oral i escrita: psicolingüística, lingüística, metodologies didàctiques...
- Comprendre i analitzar els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i interpretar les metodologies d'intervenció escolars.
- Saber analitzar documents oficials que regulen l'organització escolar.
- Comprendre el paper de les diferents llengües implicades en l'educació lingüística.

- Mostrar un bon domini del llenguatge oral i escrit formal en les llengües oficials pròpies de la comunitat autònoma on exerceix la professió: registre, organització del discurs, expressió, coneixement gramatical, pronúncia, emissió i projecció de la veu, etc.

Competències i resultats d'aprenentatge

1775:E01 - Integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.

1775:E01.14 - Descriure i relacionar els fonaments pedagògics de la logopèdia: organització escolar, processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua oral i escrita.

1775:E01.15 - Explicar el paper del logopeda a l'escola.

1775:E16 - Dominar la terminologia que permeti interactuar de manera eficaç amb altres professionals.

1775:E16.02 - Utilitzar correctament la terminologia relacionada amb l'ensenyament del llenguatge.

1775:E19 - Adequar la pròpia comunicació a auditoris diversos segons l'edat, la patologia, etc.

1775:E19.03 - Utilitzar estratègies de comunicació adequades a infants de diferents edats.

1775:G01 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

1775:G01.00 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

1775:G03 - Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

1775:G03.00 - Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

1775:T01 - Analitzar i sintetitzar informació.

1775:T01.00 - Analitzar i sintetitzar informació.

1775:T02 - Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.

1775:T02.00 - Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.

1775:T03 - Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.

1775:T03.00 - Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.

1775:T07 - Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.

1775:T07.00 - Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.

1775:T08 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

1775:T08.00 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

1775:T16 - Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.

1775:T16.00 - Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.

Continguts

Bloc teòric

1. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral

1.1 Característiques de la llengua oral i la relació entre l'oral i l'escrit.

1.2 L'aula com a espai comunicatiu: la llengua com a eina que permet comunicar-se i aprendre.

1.3 La interacció entre iguals i amb l'adult.

2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita

2.1 Llegir i escriure: activitats cognitives de construcció de significat.

2.2 Els models explicatius dels processos de lectura i escriptura i propostes metodològiques que se'n desprenen.

2.3 El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Els conceptes dels infants sobre la llengua escrita. Revisió de les diverses metodologies i perspectives actuals.

2.4 Desenvolupament posterior de la competència escrita.

2.5 La regulació i l'autoregulació del procés d'aprenentatge.

3. Introducció a l'organització escolar: les llengües al currículum de primària

3.1 El sistema educatiu català.

3.2 El Currículum (2007)

3.3 Projecte Lingüístic de Centre.

3.4 Ensenyament del treball i la reflexió metalingüístics.

3.5 Diversitat lingüística a l'escola. Pla LIC.

3.6 L'acollida lingüística dels infants nouvinguts. Aules d'acollida.

Bloc pràctic

1. La literatura infantil i la seva incidència en el treball amb infants.

2. Les TIC i la seva incidència en les situacions d'ensenyament aprenentatge de la llengua.

Metodologia

El protagonista del procés d'ensenyament - aprenentatge és l'alumnat. Sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia docent i les activitats formatives tal i com es detalla a continuació:

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes en gran grup. Exposició per part del professorat dels continguts principals del programa i proposta de qüestions per debatre. Classes pràctiques de literatura infantil i informàtica .	77	3.08	1775:E01.14 , 1775:E01.15 , 1775:E19.03 , 1775:T07.00 , 1775:E16.02 , 1775:T08.00 , 1775:T16.00
Tipus: Supervisades			
Participació als debats proposats al Campus Virtual. Tutories en línia. Tutories presencials	22.5	0.9	1775:E16.02 , 1775:T07.00
Tipus: Autònomes			
Recerca d'informació bibliogràfica i lectura d'articles. Elaboració de treballs de lectura i l'escriptura i atenció a la diversitat. Elaboració de treballs sobre literatura infantil i elaboració de propostes didàctiques mitjançant la informàtica	114	4.56	1775:E01.14 , 1775:G01.00 , 1775:T01.00 , 1775:T07.00 , 1775:T16.00 , 1775:T08.00 , 1775:T02.00 , 1775:G03.00 , 1775:E19.03 , 1775:E16.02

Avaluació

L'assistència a les activitats dirigides és obligatòria per assolir els objectius de l'assignatura. Per ser avaluat caldrà assistir a un mínim del 80% de totes les classes de cada bloc.

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les evidències d'aprenentatge que es mostren en la graella que hi ha a continuació. La realització de totes les evidències d'aprenentatge és indispensable per a superar l'assignatura. La manca d'un lliurament comportarà no superar l'assignatura.

Cal tenir present que un/a estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior al 40% de la nota constarà com a "presentat". En cas contrari, serà qualificat com a NO PRESENTAT.

La nota final de l'assignatura s'obtindrà a partir de la mitjana ponderada de les evidències d'aprenentatge. Per tenir superada una evidència d'aprenentatge, cal tenir la qualificació mínima de 5. S'aprovarà l'assignatura amb la qualificació mínima de 5.

Es preveu un procés de reavaluació per als estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi alguna evidència no assolida. Se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades a l'aula, durant la darrera setmana d'avaluació. Només s'hi podran acollir, però, els/les estudiants que tinguin una qualificació d'avaluació contínua major o igual a 4 punts (40%). S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant.

Codi Evidència	Denominació	Pes	Format (oral, escrit o ambdós)	Autoria (individual, col·lectiva o ambdues)	Via (presencial, virtual o ambdues)
EV1	Treball de literatura infantil	15%	Escrit i oral	Col·lectiva	presencial
EV2	Treball primers aprenentatges lectura i escriptura	15%	Escrit	Col·lectiva	presencial
EV3	Treball de comprensió lectora primers nivells	15%	Escrit, suport digital	Col·lectiva	presencial
EV4	Examen	20%	Escrit	Individual	presencial
EV5	Participació al fòrum i prova	10%	escrit	individual	Virtual i presencial

de validació					
EV6	Seqüència didàctica i anàlisi diàleg oral	25%	escrit	Col·lectiva	virtual

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Elaboració d'una proposta de seqüència didàctica que inclogui tots els aspectes treballats a l'assignatura.	25% de la nota final	2.25	0.09	1775:E01.14 , 1775:E16.02 , 1775:E19.03 , 1775:T02.00 , 1775:T07.00 , 1775:T03.00 , 1775:T01.00
Elaboració en grup de propostes didàctiques mitjançant la informàtica aplicada a l'aprenentatge inicial de la lectura i l'escriptura.	15% de la nota final	1.25	0.05	1775:E16.02 , 1775:E19.03 , 1775:T08.00 , 1775:T07.00 , 1775:T16.00
Participació al fòrum del Campus Virtual i prova de validació.	10% de la nota final	3.5	0.14	1775:E01.14 , 1775:E01.15 , 1775:E16.02
Prova escrita individual.	20% de la nota final	2.5	0.1	1775:E01.14 , 1775:E16.02 , 1775:T07.00
Treball en grup de literatura infantil.	15% de la nota final	1	0.04	1775:E16.02 , 1775:E19.03 , 1775:T07.00
Treball en grup sobre el primer aprenentatge de l'escriptura i la lectura.	15% de la nota final	1	0.04	1775:E01.14 , 1775:G03.00 , 1775:T16.00 , 1775:T07.00 , 1775:G01.00 , 1775:E16.02 , 1775:E19.03

Bibliografia

Bloc llengua oral

BIGAS, M., CORREIG, M. (2000): *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid: Síntesis.

BRUNER, J. (1985): *La parla dels infants*. Vic: EUMO.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament d'Ensenyament (2003): *L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*.

SÁNCHEZ CANO, Manuel (1999): *Aprenent i ensenyant a parlar*. Lleida: Pagès Editors.

RUIZ BIKANDI, U. (2000): "Enseñar la lengua oral", dins *Didáctica de la segunda lengua en Educación Infantil y Primaria*, U. Ruiz Bikandi (ed.). Madrid: Síntesis.

RUIZ BIKANDI, U. (2000): "La comprensión y la expresión orales", dins *Didáctica de la segunda lengua en Educación Infantil y Primaria*, Uri Ruiz Bikandi (editora). Madrid: Síntesis.

TOUGH, J. (1979): *Lenguaje, conversación y educación: El uso curricular del habla en la escuela desde los siete años*. Buenos Aires: La Pleyade.

TOUGH, J. (1987): *El lenguaje oral en la escuela*. Madrid : Visor /MEC.

VILA, I. (1989): *Adquisició i desenvolupament del llenguatge*. Barcelona: Graó.

Bloc llengua escrita

BIGAS, M., CORREIG, M. (2000): *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid: Síntesis.

El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura (2006). Barcelona: Graó. ("Articles, 40")

CAMPS, A. (2004): "Projectes de llengua entre la teoria i la pràctica" a *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó, Biblioteca d'Articles, 134, p.33-45.

CHAMBERS, Aidan. (2009): *Díme*. Los niños, la lectura y la conversación. México: Fondo de Cultura Económica.

COLOMER, T., CAMPS, A. (1995): *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.

FONS, M. (1999): *Llegir i escriure per viure. Alfabetització inicial i ús real de la llengua escrita a l'aula*. Barcelona: Ed. La Galera.

FERREIRO, E. GÓMEZ PALACIO, M. (1982): *Nuevas perspectivas sobre los procesos de lectura y escritura*, México: Siglo Veintiuno editores.

GARTON, A.; PRATT, CH. (1991): *Aprendizaje y proceso de alfabetización: el desarrollo del lenguaje hablado y escrito*. Barcelona: Temas de educación Paidós.

PRAT, A. (2005): "Llegir: sempre igual, sempre diferent", *Perspectiva Escolar* 294, abril.

RIBAS, T. (1997): "Evaluar en la clase de lengua: cómo el alumno gestiona su proceso de escritura" a *Textos de Didáctica de la Lengua y de la Literatura*, núm. 11, p. 53-65.

SOLÉ, I. (2001): *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó/ICE UAB.

TEBEROSKY, A. (2001): *Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure*. Barcelona: Vicens Vives.

TOLCHINSKY, L. (1990): "Lo práctico, lo científico y lo literario: Tres componentes en la noción de "alfabetismo"", *CL&E* 6.

WELLS, G. (1988): *Aprender a leer y escribir*. Barcelona: Laia.

Bloc organització escolar: les llengües al currículum de primària

FERRER, M. (1997) "La elaboración del proyecto lingüístico desde infantil a secundaria" a *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 13 (57-65)

NOGUEROL, A. (2007): *El programa Evlang en sociedades multilingües, el ejemplo de Cataluña*.

NUSSBAUM, L. I UNAMUNO, V. (2005): Pràctiques interactives entre aprenents de llengües segones i estrangeres, *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 37, 57-69.

NUSSBAUM, L. i UNAMUNO, V. (eds.) (2006): *Usos i competències multilingües entre escolars d'origen*

immigrant. Bellaterra: Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

UNAMUNO, V. (2003): *Lenguas, diversidad sociocultural y escuela. Hacia una educación lingüística*. Barcelona: Graó.

UNAMUNO, V. (2005): La diversidad lingüística como riqueza, recurso y reto.

http://www.quadernsdigitals.net/index.php?accionMenu=hemeroteca.VisualizaArticuloIU.visualiza&articulo_id=86

UNAMUNO, V. (1995): Diversidad lingüística y fracaso escolar, en *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 6, 19-28.

VALLCORBA, J. 2005. *La situació de la llengua als centres educatius : accions per consolidar-la i potenciar-la*, comunicació a les Jornades de llengua i ensenyament. Barcelona, octubre.

VILA, I. (2001): Algunes qüestions referides a l'aprenentatge lingüístic de la infància estrangera a Catalunya, en *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 23, 22-28.

Literatura infantil

COLOMER, T.(1995): "El lector en la etapa infantil (0-6 años)" Alacena 21, pp. 17-24.

COLOMER, T. (1995): "Los libros en la etapa infantil (0-6 años)", Alacena 23, pp. 9-11.

COLOMER, T.(1998): "Narracions que ajuden el lector", dins *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, n.16. Barcelona: Graó.

COLOMER, T. (2002): *Siete llaves para valorar las historias infantiles*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. (Per a la il·lustració, capítol 4, de les pàgines 104-117).

COLOMER, Teresa. (2005): *Andar entre libros*. La lectura literaria en la escuela. México: Fondo de Cultura Económica.

COLOMER, Teresa; DURAN, Teresa (2000): "La literatura en la etapa de educación infantil". A M.BIGAS; M.CORREIG (ed): *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid: Síntesis, 213-249

Informàtica i ensenyament- aprenentatge de la llengua

PRAT, A., VILÀ, N. (2000): "Las habilidades de lectura y escritura: un antes y un después." Textos 24, Barcelona: Graó, pp. 47-57.

VILÀ, N. (2006): "Llegir, escriure i aprendre en l'espai virtual". *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, n. 39, Barcelona: Graó, pp. 86-99.

Pàgines Web

Web del Departament d'Educació

<http://www.xtec.cat/>

Portal de continguts educatius digitals del Departament d'Educació

<http://www.edu365.cat/>

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ (2004): *Pla per a la llengua i la cohesió social*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

<http://www.xtec.es/lic/documents.htm>.

Pàgina LIC (Llengua Intercultura i Cohesió Social).

<http://www.xtec.es/lic/documents.htm>

Pàgina del Grup de Recerca en Educació i Interaccions Plurilingües de la UAB. Conté materials utilitzats en contextos d'acollida.

<http://greip.uab.cat>